

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I

Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşı

HAFTA 6

Doç. Dr. Ercan KARAKOÇ

II. MEŞRUTİYET (23 TEMMUZ 1908)

- Osmanlı Devleti'nde padişahın yetkilerinin ve yönetiminin anayasa ile ikinci kez düzenlendiği dönemdir. II. Abdülhamit'in I. Meşrutiyetin sona erdirilmesinden itibaren uyguladığı baskı politikasına rağmen, devlet içinde bazı gizli siyasi faaliyetler devam etmiş ve cemiyetler kurulmuştur. Bu cemiyetleri kuranlar, devletin kurtuluşu için değişik fikirlere sahip olduklarından aralarında bir birlik yoktur.
- Aydınların bir bölümü, Osmanlı Devleti'nin çöküntüye uğramasının önlenmesi için yeniden Meşrutiyetin ilan edilmesi ve anayasal düzene geçilmesi görüşündedirler. Bir kısım aydın da, güçlü olabilmek için dünyadaki bütün Müslümanları birleştirecek bir İslam birliğinin oluşturulmasından yanadır. Bir başka grup aydın ise dünyadaki bütün Türklerin bir yönetim altında birleştirilmesi düşüncesini taşımaktadır.

İbrahim Temo

Hüseyinzade Ali

- Böyle farklı düşüncelerin benimsendiği bir ortamda meşrutiyet idaresine taraftar olan aydınlar, İttihat ve Terakki adı altında gizli bir dernek kurmuşlardır. Bu derneğe üye olanların amacı, II. Abdülhamit'e meşrutiyet yönetimini zorla kabul ettirmektir. İngiltere ve Rusya'nın Reval şehrinde yaptıkları gizli görüşmelerde, Makedonya'nın Osmanlı Devleti'nden ayrılması konusunda fikir birliğine vardıklarını öğrenen İttihat ve Terakki yönetimi hemen harekete geçmeye karar vermiştir. Cemiyete bağlı 3. Ordu subayları arasında amaç birliği sağlanmış, Niyazi ve Eyüp Sabri Beyler Manastır bölgesinde; Enver Bey ise Selanik yakınlarında birlikleriyle dağa çıkarak ayaklanmışlardır. Cemiyet, Selanik'te, Manastır'da ve diğer Rumeli şehirlerinde hürriyetin ilanına karar vermiştir.

- ▶ Ayaklanmanın genişlemesinden korkan II. Abdülhamit ise Meşrutiyet' i tekrar ilan ederek, Kanun-i Esasi' yi yeniden yürürlüğe koymuştur.

İshak Sukuti

Abdullah Cevdet

Talat Paşa

Enver Paşa

- Ardından da seçimler yapılarak, Mebusan Meclisi açılmıştır. II. Meşrutiyet ile birlikte 1876 anayasası üzerinde 1909'da yapılan değişiklikle padişahın yetkileri sınırlandırılmıştır. Yeni düzenlemeye göre padişah sadrazamı atayacak, bakanları sadrazam belirleyecek ve padişahın onayına sunacaktır. Bakanlar kurulu yasama meclislerine karşı sorumlu kılınmıştır. Her iki meclise de kanun teklif etme yetkisi tanınmıştır. Padişahın kanunları veto etme yetkisi sınırlandırılmıştır. Basına sansür konulamayacağı belirtilmiştir. Ancak bu anayasa iç karışıklıklar, savaşlar, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin tutumu yüzünden gerektiği biçimde uygulanamamıştır.

- Özellikle İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin bir yıl sonra Abdülhamit'i 31 Mart ayaklanması sonucunda tahttan indirterek, onun sahip olduğu hak ve yetkileri kendi üzerlerine almaları yüzünden II. Meşrutiyet de beklenen faydayı sağlamamıştır. II. Meşrutiyet Devletin çöküşünü önleyemediği gibi, bu dönemde Bulgaristan'ın bağımsızlığını ilan etmesi, Yunanistan'ın Girit'i ele geçirmesi, Avusturya-Macaristan'ın Bosna-Hersek'i topraklarına katması gibi olaylar yüzünden devlet büyük kan kaybına uğramıştır.

Cemal Paşa'nın yaverleri ve maiyetindeki subaylarla, muhtemelen 1916'da Berlin'de çektiği bir fotoğraf, sol başta Falih Rifki Atay, sağda yanibaşında Rauf Orbay.

Trablusgarp Savaşı (1911-1912)

➤ **Nedenleri:**

- **Siyasi birliğini geç tamamlayan İtalya'nın sömürge arayışı içinde olması. (Temel neden)**
- **Trablusgarp'ın İtalya'ya coğrafi yakınlığı.**
- **Osmanlı'nın zayıf durumda olması, Trablusgarp toprağı ile kara bağlantısının olmaması.**

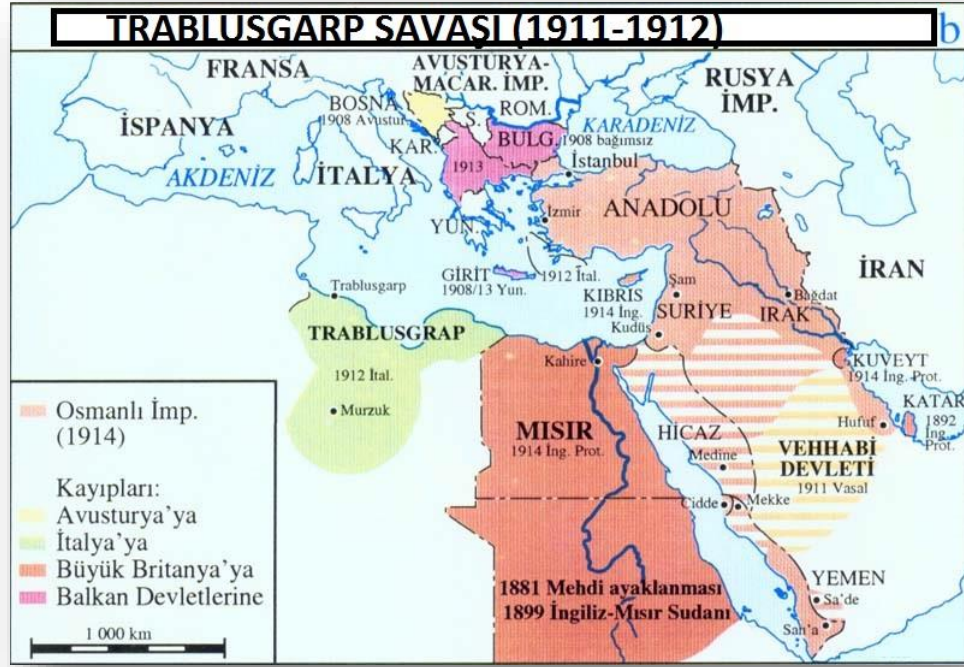
- Almanya gibi milli birliğini geç tamamlayan İtalya sömürgecilik yarışına geç katılmıştır. Bu döneme kadar dünyanın en iyi bölgeleri İngiltere ve Fransa başta olmak üzere, büyük devletler arasında paylaşılmıştır. Sömürgecilikte geride kalmak istemeyen İtalya, büyük devletlerle yaptığı bir dizi antlaşmadan sonra, Osmanlı Devletinin Kuzey Afrika'daki toprağı Trablusgarp ve Bingazi'ye göz dikmiştir. Buraların kendisine bırakılması için 28 Eylül 1911'de Osmanlı Devletine bir nota veren İtalya, bu isteğinin reddedilmesi üzerine Trablusgarp ve Bingazi'ye asker çıkartmıştır. Mustafa Kemal, Enver ve Fethi Bey gibi genç ve idealist subayların organize ettiği direniş karşısında başarısız olan İtalyanlar, savaşı Osmanlı Devletinin başka topraklarına yaymak suretiyle isteklerini Osmanlı Devleti'ne kabul ettirme yoluna gitmişlerdir.

Trablusgarp Savaşı'nda Mustafa KEMAL

- İtalya Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki topraklarını ele geçirmek istiyordu.
- Mustafa Kemal Derne ve Tobruk'ta Enver Paşa Bingazi'de halkı örgütleyerek İtalyanlara karşı direnişi başlattılar.
- Bu sayede İtalyanlar Trablusgarpı işgal edemediler, ama Balkanlarda savaş çıktığı için **UŞİ ANTLAŞMASI** imzalanıp Trablusgarp ve Bingazi İtalyanlara bırakıldı.

- Kızıldeniz'deki Osmanlı limanları topa tutularak, savaş gemileri batırılmış, Beyrut bombalanmış, Rodos ve 12 Ada işgal edilmiştir. Daha sonra Ege'ye çıkarak Çanakkale Boğazını geçmeye çalışan İtalyanlar başarılı olamamışlardır. Bütün bunlar Osmanlı Devletinin tavrını değiştirmesinde etkisiz kalmışken, Balkan Savaşının patlak vermesi Osmanlı Devletini Trablusgarp'ı feda etmeye mecbur etmiş ve 1912 yılında İtalyanlarla Quchy (Uşi) Antlaşması yapılmıştır. Bu antlaşma ile İtalyanlar; Trablusgarp ve Bingazi'yi alacak, Osmanlı Devleti buradaki bütün askeri ve sivil memurlarını çekince, İtalya işgal ettiği adaları Osmanlı Devletine iade edecektir. Yapılan gizli bir antlaşma ile bu adaların savaş bitinceye kadar İtalyan kontrolünde kalınması istenmiştir. Ancak savaşın bitiminden sonra bu adaların Türk yönetimine kazandırılması mümkün olmamıştır.

Uşi Anlaşması (18 Ekim 1912)

1. Osmanlı Devleti, Trablusgarp ve Bingazi' yi boşaltacak,
2. İtalya On iki Ada'yı Osmanlı Devleti'ne geri verecek, ancak Balkan Savaşı bitinceye kadar Yunan işgaline karşı İtalya' nın elinde geçici olarak bulunacak,
3. Trablusgarp da Naip adıyla bir temsilci Padişah adına bulunacak,
4. İtalya, Kapitülasyonların kaldırılmasında Osmanlı Devleti'ne yardım edecek,

NOT: Uşi Anlaşması ile Osmanlı-İtalya Savaşı sona ermiş oldu. Bu savaş ile Kuzey Afrika'daki son toprak parçamız da kaybedilmiştir.

Kuzey Afrika'daki topraklarımızın kayıp sırası şöyledir:

- ◆ Cezayir (1830 Fransa)
- ◆ Tunus (1881 Fransa)
- ◆ Mısır (1882 İngiltere)

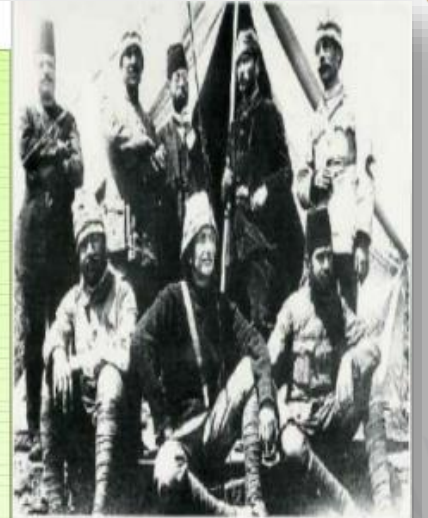
Ege Adalarının bir kısmına, dolayısıyla Ege Denizi'ne ve Anadolu kıyılarına büyük bir devlet geçici olarak da olsa yerleşmiştir. On iki Ada elimizden fiilen çıkmış, İtalyanlar Ege Denizi'ne yerleşmişlerdir. Kuzey Afrika'daki İtalyan sömürgeciliği başlamış, Doğu Akdeniz'de güçler dengesi bozulmuş, böylece İtalya, etkisi olan bir devlet haline gelmiştir.

Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durum ortaya çıkmış, topraklarını koruyamayacağı bir kere daha anlaşılmiş, Balkan Savaşı'nın başlamasına cesaret vermiştir.

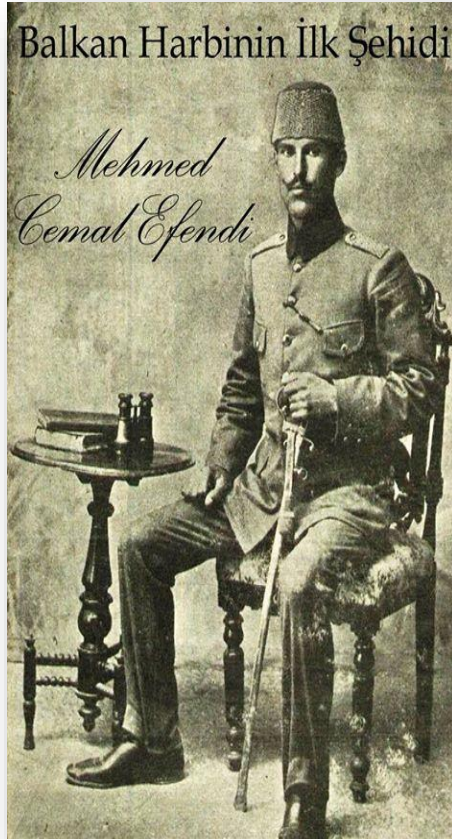
Notlar

Trablusgarp Savaşı, içinde barındırdığı bazı ilkler sebebiyle de ayrıca ilginç bir savaştır. Dünya tarihinde ilk kez uçakların savaş aracı olarak kullanılması bu savaşa rastlar. Trablusgarp Savaşı'nda İtalyan uçakları savaş sırasında bombalama ve bildiri dağıtma gibi görevler üstlenmişlerdir. Bunun için İtalyanlar dünyada bir ilki gerçekleştirmişlerdir...

[Trablusgarp Savaşı ve Uçuşun Savaş Aracı Olması](#)

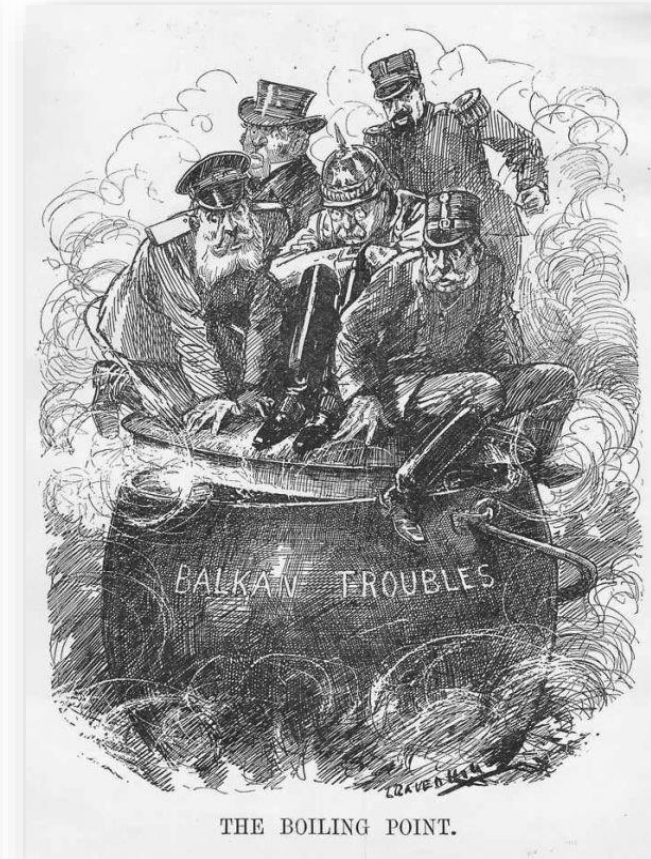
Balkan Savaşları (1912-1913)

Mülâzım-ı Sani

LE REVEIL DE LA QUESTION D'ORIENT
La Bulgarie proclame son indépendance. — L'Autriche prend la Bosnie et l'Herzégovine

THE BOILING POINT.

Savaşın Nedenleri:

- Fransız ihtilali'nin yaydığı milliyetçilik hareketlerinin etkisi,
- Rusya'nın, Balkanlardaki Ortodoks Slavları Osmanlı aleyhine kışkırtması.
- Osmanlı Devleti'nin Almanya ile yakınlaşmasını çıkarlarına aykırı bulan İngiltere'nin, Rusya'yı Osmanlı politikasında serbest bırakması.
- Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğünün daha açık anlaşılması.
- Rusya'nın, Balkan Devletleri'nin güçbirliği yapması için onlara öncülük etmesi.

The Crime of the Ages—Who Did It?

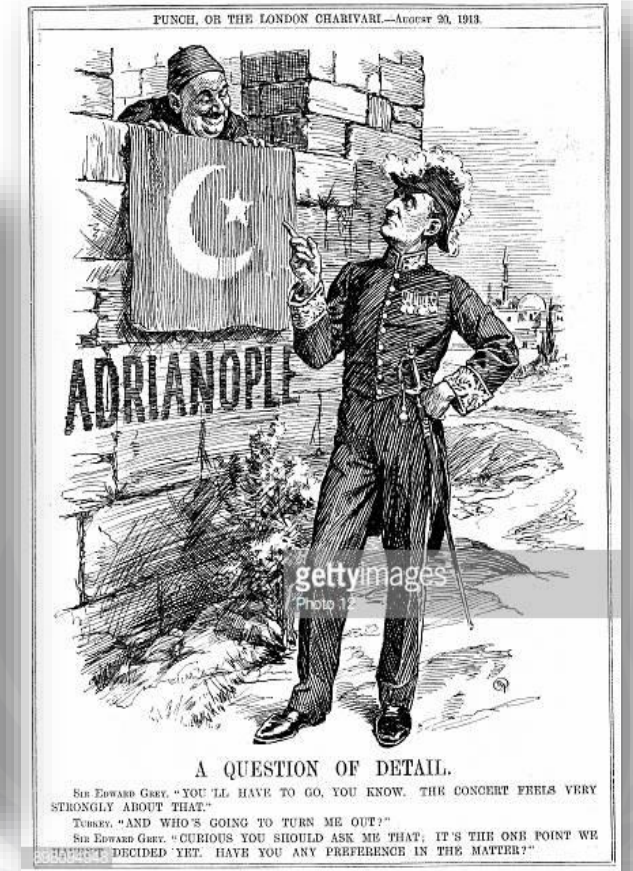
Source: John McCutcheon, *The Chicago Tribune*; H. H. Windsor, *Cartoons Magazine* (adapted)

Osmanlı Devleti'nin İtalya ile uğraşmasını fırsat bilen Balkan Devletleri, Rusya'nın kışkırtmasıyla aralarında bir ittifak oluşturmuşlardır. Bu çerçevede 13 Mart 1912 Sırp-Bulgar; 29 Mayıs 1912 Bulgar-Yunan; Ağustos 1912 Karadağ-Bulgaristan; 6 Ekim 1912 Karadağ-Sırbistan ittifakı gerçekleştirilmiştir. 8 Ekim 1912'de bu ittifaklar zincirinde yer alan Karadağ'ın Osmanlı Devletine savaş ilan etmesi ile I. Balkan Savaşı başlamıştır. Karadağ'ın Balkan Savaşını başlatmasından iki hafta sonra Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan'da Osmanlı Devletine savaş ilan etmiştir.

- Savaşa hazırlıklı olmayan Osmanlı ordusunun seferberlik ve tahkimat işlerini zamanında yapamaması, yönetimden kaynaklanan hatalar ve ordu içindeki ittihatçı subayların iktidarı yıpratmak için görevlerini yapmamaları gibi sebeplerden dolayı bütün cephelerde Osmanlı'nın yenilgisiyle sonuçlanmıştır

Birinci Balkan Harbi'nde Belgrat'taki Türk esirler

I. Balkan Savaşı'nın Sonuçları:

- 1. Osmanlı Devleti'nin, Orhan Bey Dönemi'nden başlayarak kendisine bağıladığı ve 400 yıldan fazla Osmanlı egemenliğinde kalan Balkan toprakları kaybedildi.
- 2. Fatih Döneminden itibaren Ege Denizi'nde devam eden Osmanlı egemenliği sona erdi.
- 3. Osmanlı Devleti'nin batıda sadece Bulgaristan ile sınırı kalmıştır.
- 4. Edirne kaybedildi.
- 5. Ordunun siyasete girmesinin sakıncaları daha açık anlaşılmıştır.
- 6. Osmanlı'dan aldıkları toprakları paylaşamayan Balkan devletleri, aynı yıl kendi aralarında ikinci bir savaş başlattılar.

- I. Balkan Savaşı sonunda Osmanlı Devleti Makedonya'yı, Batı Trakya'yı, Edirne'yi, İtalyan işgali dışında kalan Ege adalarını kaybetmiş, 1912'de Londra Antlaşmasını imzalamak zorunda kalmıştır. Bu antlaşma ile Ege adalarının geleceğinin belirlenmesi ve Arnavutluk sınırlarının çizilmesi büyük devletlere bırakılmış, Girit Yunanistan'a verilmiş, Midye-Enez hattının batısında kalan topraklar Balkan Devletlerine terk edilmiştir. Edirne de Bulgaristan'da kalmıştır.

Londra Antlaşmasını imzalayan heyet (30 Mayıs 1912-13 Londra Konferansı)

Skuludis, Novakovic, Strajt, Nikolic, Venicelos, Vojnovic, Genadios, Danev, Madzarov, Popovic, Paprikov, Mijushkovic

Kumanovo'da esir alınan Türk yüzbaşısı (Kumanovo Muharebesi 23-24 Ekim 1912)

- Balkan devletleri, I. Balkan Savaşı sonunda Osmanlı Devletinden aldıkları toprakları paylaşmada anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Sorun özellikle Bulgaristan'ın müttefiklerinden daha fazla toprak kazanması yüzünden çıkmıştır. Bunun sonucunda Sırbistan, Yunanistan ve Romanya Bulgaristan'a saldırmışlardır. Bu durumdan yaralanmak isteyen Osmanlı kuvvetleri harekete geçerek, Edirne dahil bütün Doğu Trakya'yı geri almıştır.

- Balkan Savaşı sonunda imzalanan 1913 Bükreş Antlaşmasıyla Balkan Devletleri, Osmanlı Devletinden aldıkları Balkan topraklarını aralarında paylaşmışlardır. Bulgaristan ile Osmanlı Devleti arasında yapılan İstanbul Antlaşması ile Meriç nehri sınır kabul edilmiştir.

BALKAN YENİLGİSİNİN İÇ SİYASETE ETKİSİ

- SİYASAL:
- BAB-I ALİ BASKINI: I.Balkan Savaşının yenilgisinden sonra toplanan Londra Konferansı sürerken 23 Ocak 1913' de İttihatçılar yönetime el koyarlar. Bu tarihten 1918 yılına kadar tek parti dönemi başlar.
- TOPLUMSAL
- Göç
- DÜŞÜNSEL
- Türkçülük akımı güçlenir.

II. BALKAN SAVAŞI:

Nedeni : I.Balkan savaşında en çok toprağı Bulgaristan almıştı. Bu durumdan memnun olmayan Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya Bulgaristan'a savaş açtılar.

Bu durumdan faydalanan Osmanlı Devleti'de savaşa girerek Edirne ve Kırklareli'yi Bulgarlardan geri aldı.

NOT: I.Balkan Savaşı Osmanlı Devletine karşı, II. Balkan Savaşı ise Bulgaristan'a karşı yapılmıştır.

SONUÇ: Osmanlı Devleti Bulgaristan ile İSTANBUL, Yunanistan ile ATİNA Anlaşmalarını imzaladı. (1913)

NOT: İstanbul ve Atina Antlaşmalarında Bulgaristan ve Yunanistan'da yaşayan Türklere "Azınlık" statüsü verildi.

NOT: Balkan Savaşlarından sonra Talat, Cemal ve Enver Paşaların devlet idaresindeki etkinliği arttı.

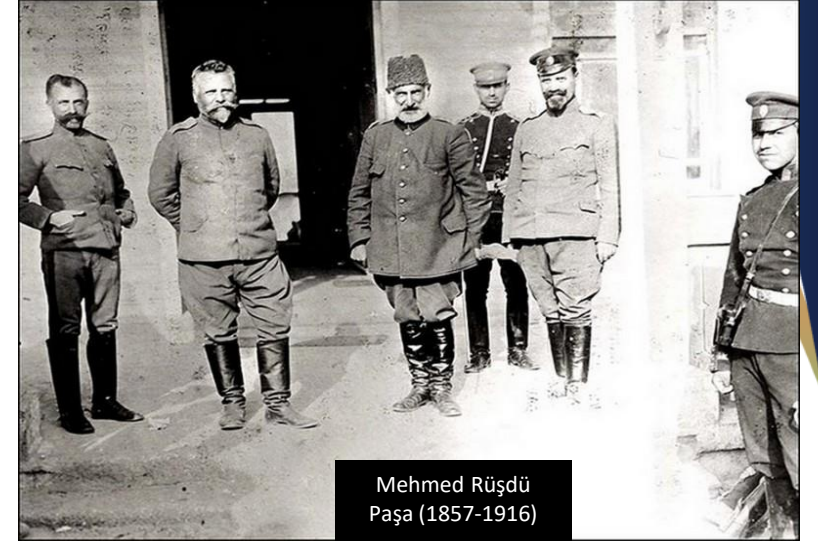
Balkan Savaşı sonunda Adriyatik Denizinden, Karadeniz'e kadar olan Balkanlar'daki Türk hakimiyeti çok küçülmüştür. Savaşın sosyal ve ekonomik alanda da ağır sonuçları olmuştur.

Cevat Çobanlı (Şark Ordusu Kurmay Başkanı,
Çatalca Ordusu Topçu Komutanlığı Kurmay Başkanı)

Milyonu aşkın göçmen kitlesi, Doğu Trakya ve Anadolu'ya göç etmiştir. Bu durum ekonomik yönden zaten çok zayıf olan Osmanlı Devletini, daha da zayıflatmıştır.

Balkanlar'daki ve Anadolu'daki nüfus yapısı değişmiştir. Savaşın kaybedilmesi ve Balkanlar'da büyük toprak kaybına uğranılması, Türk Milleti'nin hafızasında derin izler bırakmıştır.

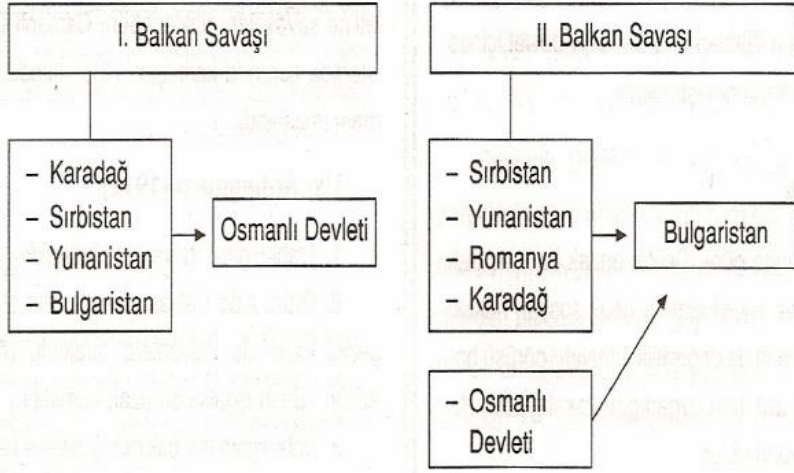
Mehmed Rüşdü
Paşa (1857-1916)

“Düşman savunduğumuz hatları geçtikten sonra ölürsem, kendimi şehit kabul etmiyorum. Beni mezara koymayın, etimi kuşlar ve itler çeke çeke yesinler. Fakat, savunma hattımız bozulmadan şehit olursam, kefenim, lifim ve sabunum çantamdadır. Beni bu yere gömeceksiniz ve gelecek nesiller üzerime bir abide dikecekler.”

An old Turkish woman walking, bare-footed, in the mud. The only salvation was to migrate.
(L. Illustration, No. 3637, 9 November 1912.)

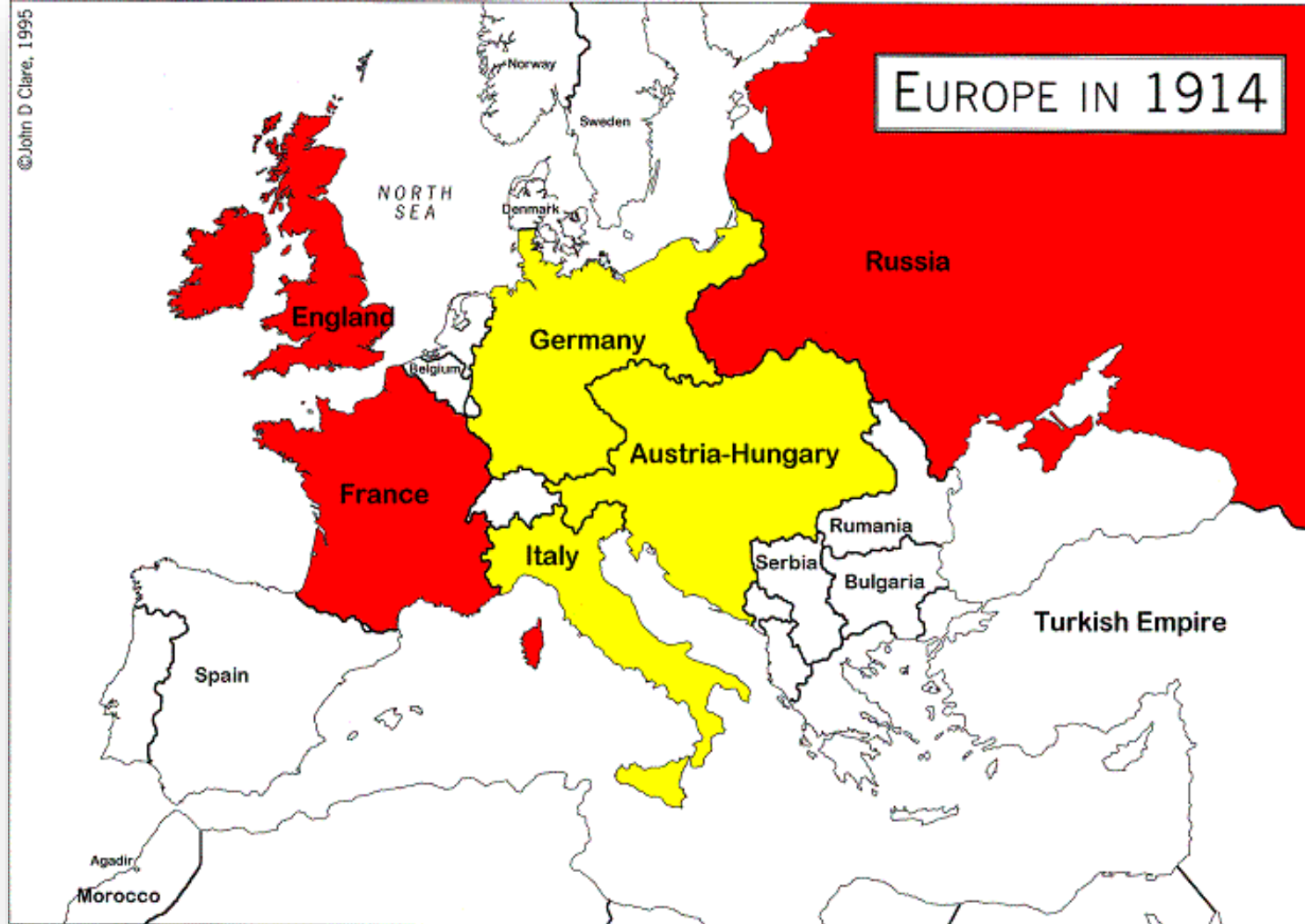
I.VE II. BALKAN SAVAŞINDA SAVAŞAN DEVLETLER

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

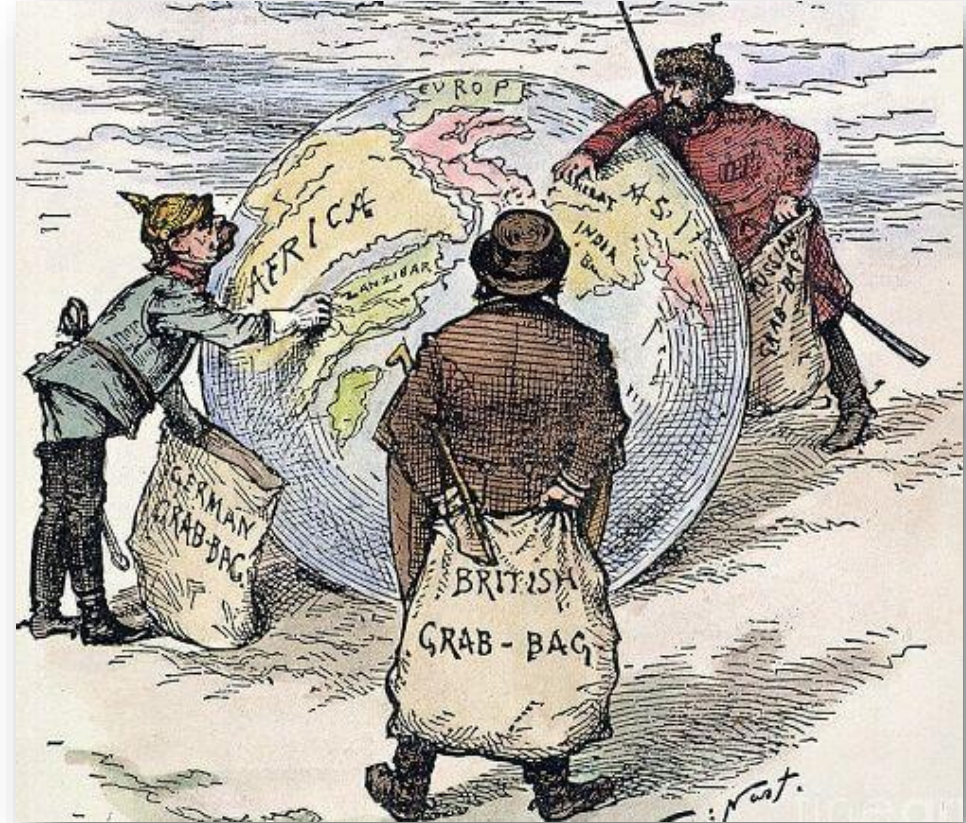

Birinci Dünya Savaşı Öncesi Avrupa

Savaşın Nedenleri

- Sanayi Devrimi'nden sonra büyük fabrikaların kurulması ile hammadde ve pazar ihtiyacının artması.
- Sömürgecilikle beraber büyük sömürge imparatorluklarının kurulması.
- Birliğini geç sağlayan Almanya'nın hammadde ve pazar ihtiyacını sağlamak için İngiltere ve Fransa'nın sömürgelerine göz dikmesi.
- İtalya'nın da sömürgecilik yarışına katılması.

Savaşın nedenleri

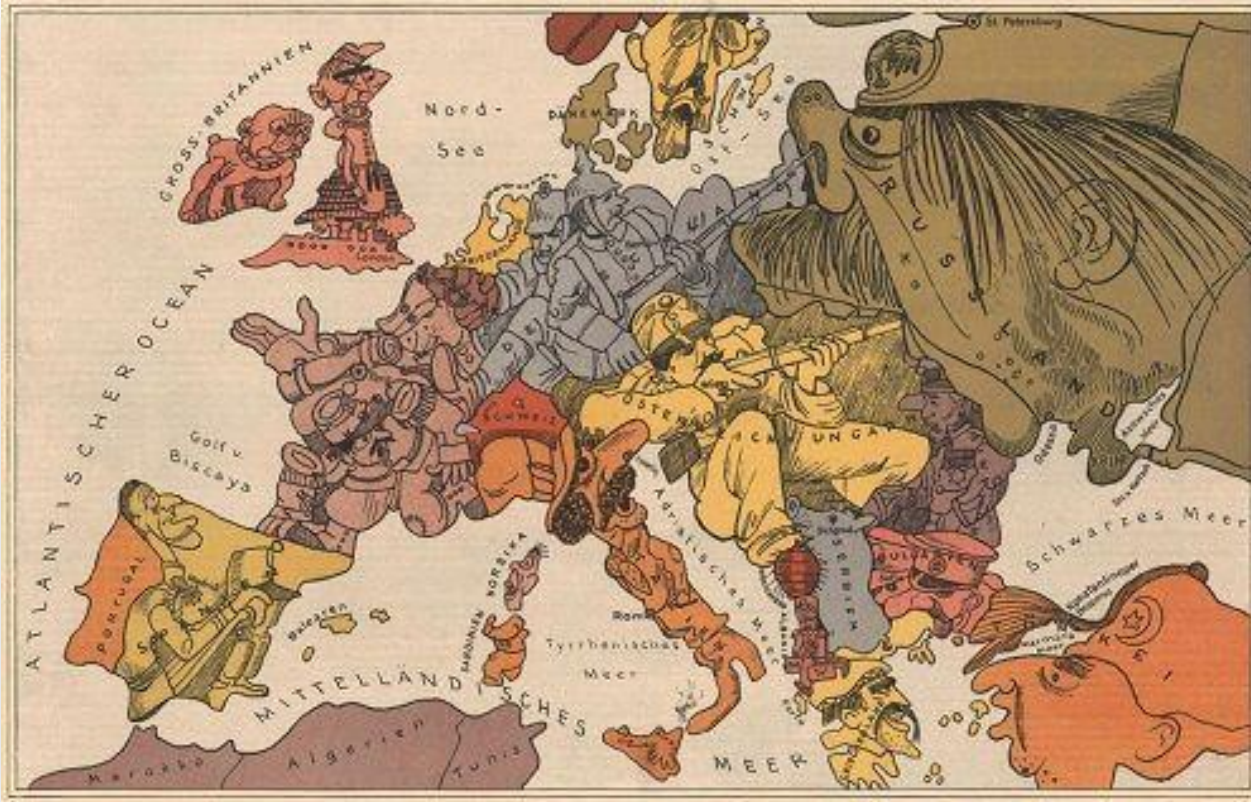
- Fransa'nın 1871 yılında Almanya'ya kaptırdığı, zengin kömür yataklarına sahip Alsace-Lorraine bölgesini almak istemesi.
- Rusya'nın Balkanları Slavlaştırma politikasının (Panslavizm) Avusturya-Macaristan'ın toprak bütünlüğünü tehdit etmesi.
- İtalya'nın Avusturya-Macaristan egemenliği altındaki topraklarını ele geçirmek için fırsat kollaması.

Savaşın nedenleri

- Rusya'ya karşı kendisini güvence almak isteyen Avusturya ile Almanya arasında yakınlaşmaya İtalya'nın da katılması ile **Üçlü İttifak (Bağlaşma)** devletleri bloku kuruldu.
- Almanya'nın gelişmesini kuşkuyla izleyen Rusya da İngiltere ve Fransa ile yakınlaşma gereği duydu Böylece **Üçlü İtilaf (Anlaşma)** Devletleri kuldu.

Savaşın nedenleri

- Bloklama ile beraber hızlı bir silahlanma yarışı başladı.
- Almanya ve İngiltere arasındaki ekonomik rekabet, bloklar arası siyasi mücadeleyi arttırarak I. Dünya Savaşı'nı hazırlayan en önemli faktör oldu.

SONUÇ OLARAK

Genel Nedenler	Özel Nedenler
<ul style="list-style-type: none">a. Milliyetçilik akımıb. Sömürgecilikc. Ham madde ve pazar ihtiyacıç. Silahlanmad. Bloklaşma	<ul style="list-style-type: none">1. Siyasi birliklerin tamamlanması2. Fransa'daki Alsas - Loren kömür havzası3. Balkanlara hâkim olma mücadelesi4. Akdeniz'e ulaşma5. Sıcak denizlere inme6. Panslavizm

SAVAŞIN GELİŞMESİ

- Rusya'nın bir araç olarak kullandığı Sırbistan Bosna-Hersek'i almak istemekteydi. Sırbistan'ın bu emeli onu Avusturya-Macaristan ile karşı karşıya getirdi. Avusturya veliahtı Arşidük Ferdinand'ın Bir Sırp militanı tarafından öldürülmesi savaşın başlamasına sebep oldu.

Bir Sırp milliyetçisi olan Gavrilo Princip tarafından Avusturya-Macaristan Velihtı Franz Ferdinand'a 28 Haziran 1914'de Saraybosna'da düzenlenen suikast Birinci Dünya Savaşının kıvılcımı olmuştur.

SAVAŞIN GELİŞMESİ

- Daha savaş başladığı zaman kuvvetler dengesi İtilaf Devletleri'nin tarafına ağır basıyordu. Almanya, Avusturya-Macaristan'ın toplam nüfusu 120 milyon kadaydı ve savaş için tüm kaynakları Avrupa'da sahip oldukları topraklardaydı. Halbuki İngiltere, Fransa ve Rusya'nın oluşturduğu İtilaf Devletleri'nin yalnızca Avrupa topraklarındaki nüfusları 238 milyon idi.

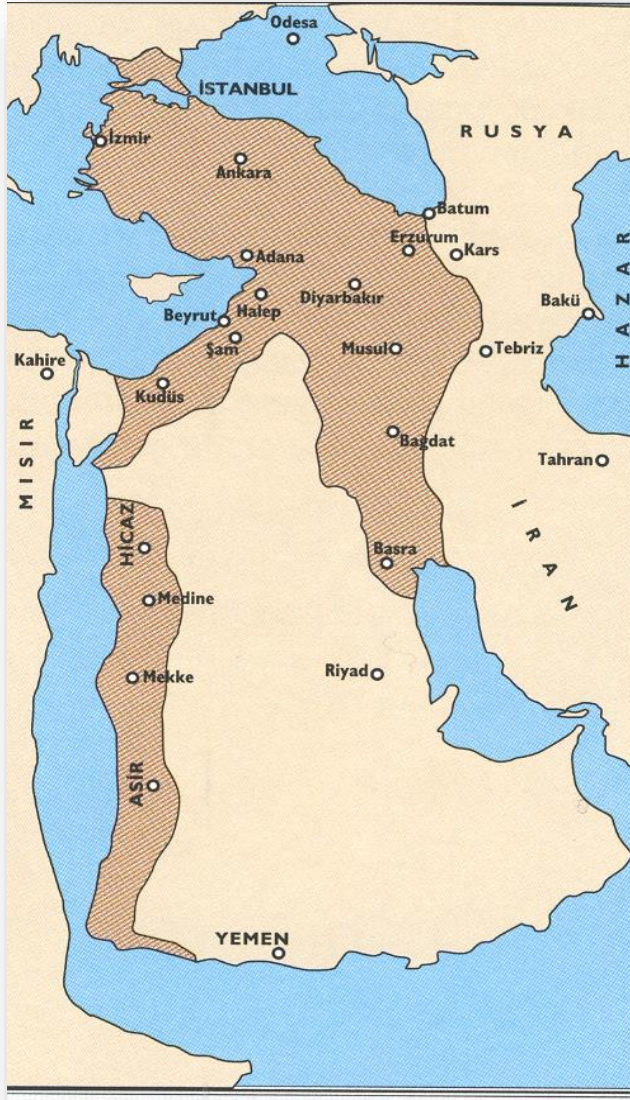
SAVAŞIN GELİŞMESİ

- Ayrıca sömürgelerde sınırsız hammadde ve insan kaynakları bulunduğu gibi savaşın ilk üç yılında A.B.D. de kendilerine büyük ekonomik destek sağladı. Almanya'nın kara ordusu güçlü olmakla beraber, Rusya'nın da zengin insan kaynakları bulunuyordu. Denizlerde ise tek başına İngiltere bile üstün durumdaydı. Savaş başladıktan sonra İngiltere denizlerde üstünlüğü sağladı.

OSMANLI DEVLETİ'İN SAVAŞA KATILMASI

- Savaş başladıktan sonra Osmanlı Devleti tarafsız kaldı. Fakat Jeopolitik konumunun öneminden dolayı her iki blokun da gözü Osmanlı'nın üzerindeydi.
- İtilaf Devletleri Osmanlı Devletinin savaşa girmesini istemiyordu. Osmanlı Devleti buna karşılık kapitülasyonların kaldırılmasını ve ege adalarını istemiş ve tek tarafı olarak kapitülasyonları kaldırdığını ilan etmiştir.

OSMANLI DEVLETİ'İN SAVAŞA KATILMASI

- İngiltere mecbur kalınca Osmanlı Devleti'nin savaşa girmemesi koşulu ile kapitülasyonları kaldırdığını bildirdi.
- Almanya ile Avusturya Macaristan ise buna karşı çıkıyordu. Özellikle Almanya Osmanlı'nın stratejik konumundan dolayı Osmanlıyı kendi yanında savaşa sokmak istiyordu.

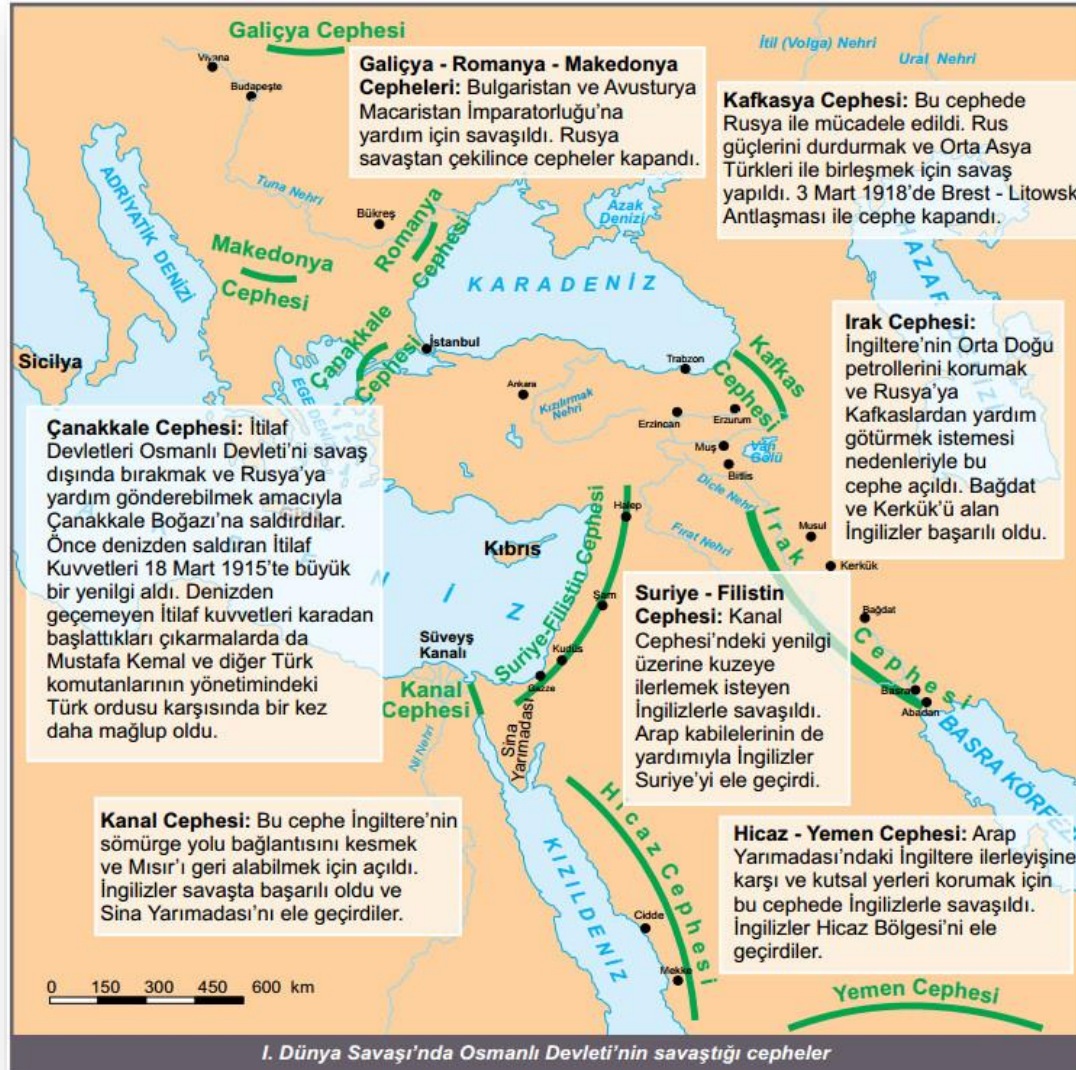
ALMANYA'NIN OSMANLI DEVLETİ'Nİ SAVAŞA SOKMAK İSTEME NEDENLERİ

- Savaşı geniş bir alana yayarak kuşatılmaktan kurtulmak.
- Yeni cepheler açarak itilaf güçlerini bölmek.
- Boğazları bu yolla kapatarak Rusya'ya yardımı önlemek.
- Süveyş Kanalını alarak İngiltere'ye sömürgelerinden gelen yardımı engellemek.
 - Hindistan, Avustralya ve Yeni Zelanda
- Halifeye **“cihat”** ilan ettirerek İngiltereyi içten çökertmek.
- Ortadoğu petrolerinden faydalanmak.
- Osmanlı Ordusunu donatarak askeri gücünden faydalanmak.

OSMANLI DEVLETİ'NİN TEMEL HEDEFLERİ

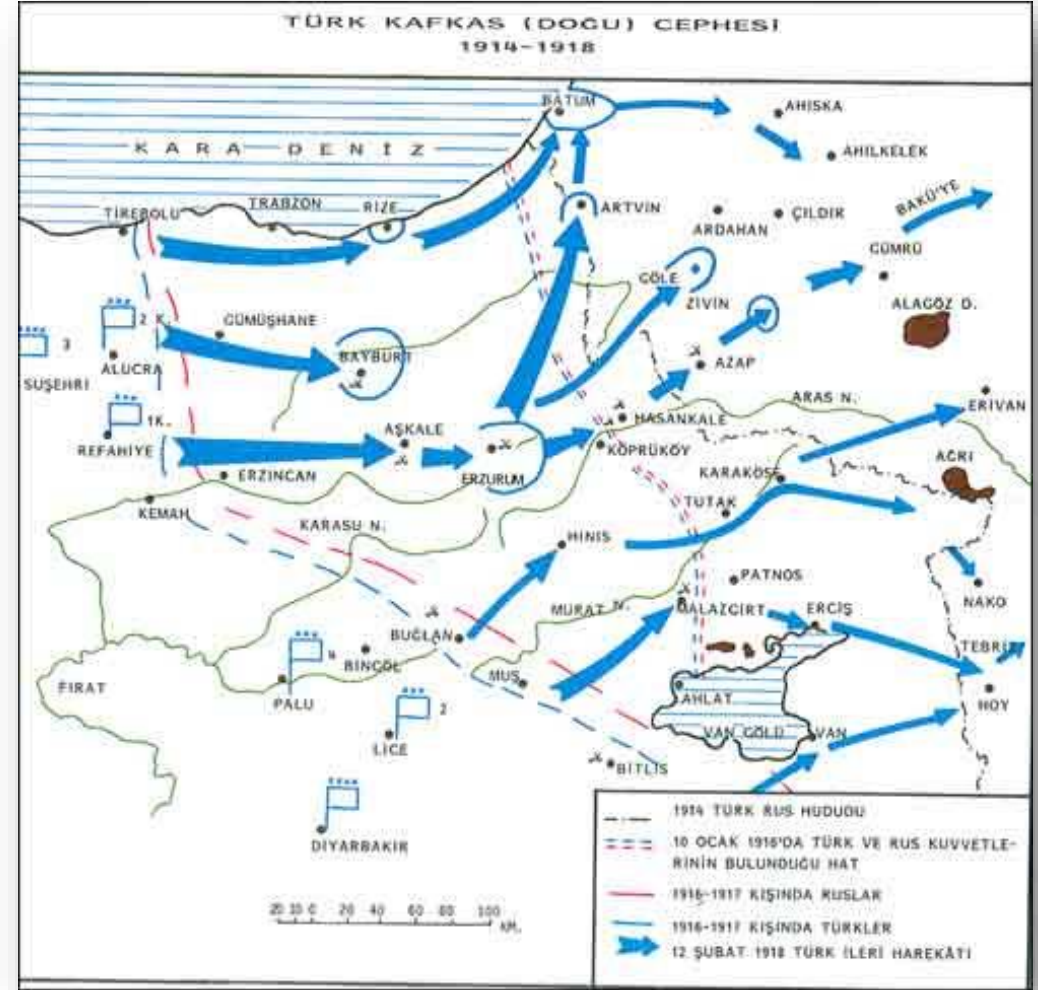
- Balkan Savaşında kaybedilen yerleri almak.
- Almanya'nın da yardımıyla ekonomisini düzeltmek ve kapitülasyonlardan kurtulmak.
- Turan idealini gerçekleştirmek.
- Kuzey Afrika topraklarını tekrar ele geçirmek.
- Doğu'da Rus işgali altındaki yerleri geri almak.
- Ege adalarını kurtararak Ege ve Akdeniz'de tekrar hakimiyet kurmak

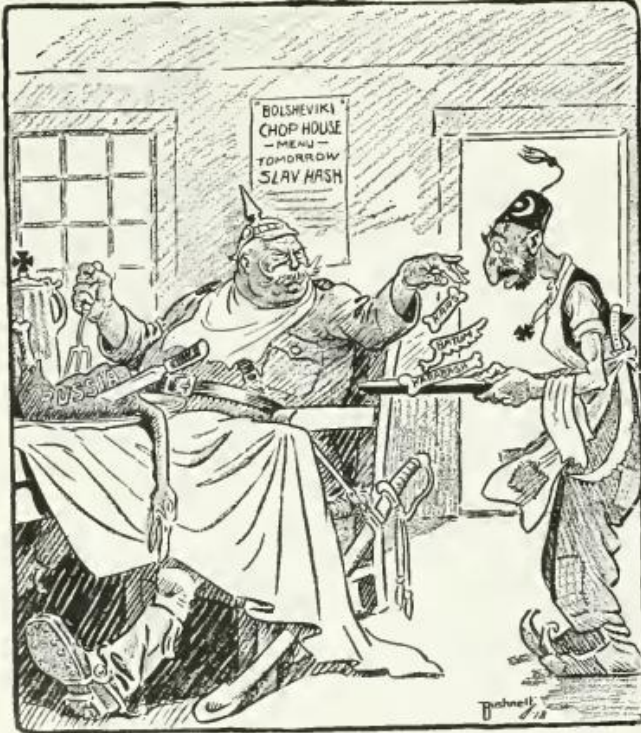
OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

1. Kafkas Cephesi

- Enver Paşa Ruslarla SARIKAMIŞ MUHAREBESİNİ yaptı.
 - Soğuktan donan binlerce Mehmetçik ve mağlubiyet
- Erzurum, Erzincan, Muş, Bitlis ve Trabzon Rusların eline geçti.
- Ruslar bölgedeki Ermenileri silahlandırarak Türk ve Müslümanların üzerine sevk ettiler.
- Ancak 1917'de BOLŞEVİK ihtilali çıkınca Rusya bölgeden kuvvetlerini çekti.
- Rusya ile BREST-LİTOWSK Anlaşması imzalandı (1918).
- Buna göre Ruslar 1878 Berlin Antlaşmasıyla aldıkları Kars, Ardahan ve Batum'u Osmanlı'ya bıraktılar.

Central Press Association

THREE BONES—A BOUNTIFUL TIP

News Item: Berlin's latest peace terms with Russia detach the regions of Karband, Kars and Batum, Russian territory in Transcaucasia, for Turkey.

Brest-Litovski Anlaşması'nda Türkiye'ye bırakılan yerleri gösteren karikatür

Ermeni çetelerinden ele geçirilen silahlar

2. Çanakkale Cephesi

Sebepleri:

- Çanakkale'yi geçerek İstanbul'u almak, böylece Osmanlı Devletini savaş dışı bırakmak
- Müttefikleri Rusya'ya ekonomik ve askeri yardımda bulunmak
- Almanya'nın doğuya yayılmasını önlemek.
- İngiltere Mısır'daki varlığını güvence altına alacak.
- Ortadoğu'daki zengin petrol yataklarına ulaşılacak.
- Trakya üzerinden cephe açılarak Balkan devletlerinin desteği sağlanacak.

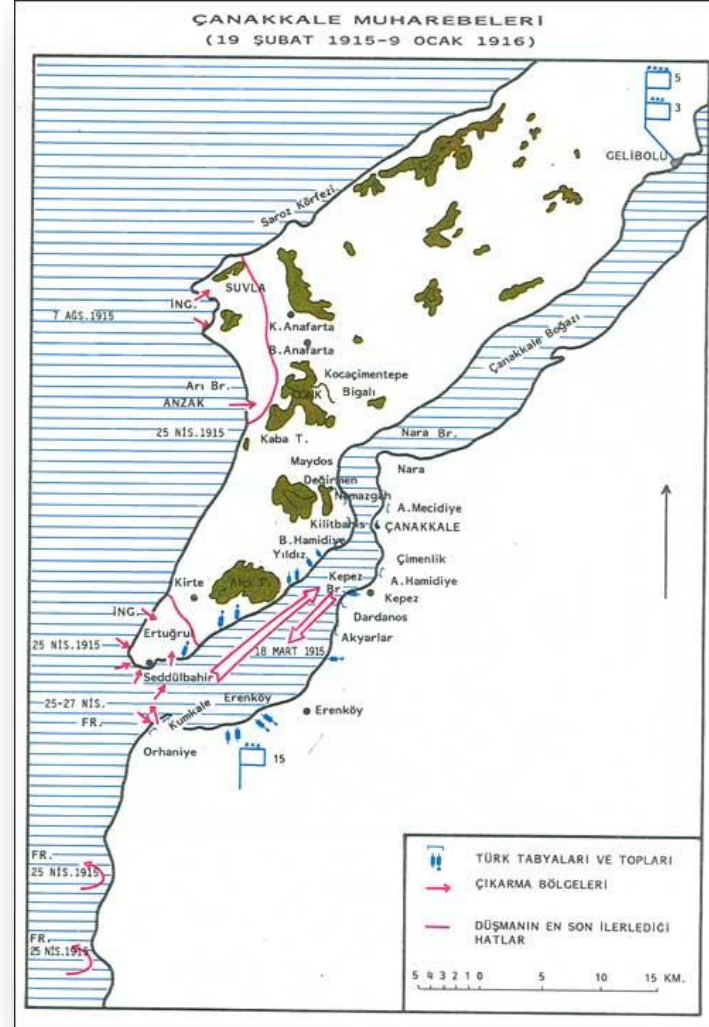
2. Çanakkale Cephesi

- **Sonuçları:**
- İtilaf Devletlerinin denizden ve karadan taarruzları püskürtüldü.
- Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakamadılar. Savaş uzadı.
- Müttefikleri Rusya'ya askeri ve ekonomik yardımı götüremediler. Bu durum Rusya'da 1917 ihtilalinin çıkmasına ve Rusya'nın savaştan çekilmesine yol açtı.
- Çanakkale savaşlarında iki taraf da çok sayıda insan kaybetti.
- Mustafa Kemal Anafartalar, Conk Bayırı ve Arıburnu'nda kazandığı başarılarla tanındı.

3. Kanal Cephesi

- **Sebepler:**
- Süveyş kanalını ve ardından Mısır'ı alarak İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısını kesmek amacı ile Almanyanın isteği doğrultusunda Osmanlı askerinin saldırısı ile bu cephe açılmıştır.
- **Sonuç:**
- İngilizler isyancı Araplar sayesinde Türk ordusunu geri çekilmek zorunda bıraktı.

Çanakkale Savaşı

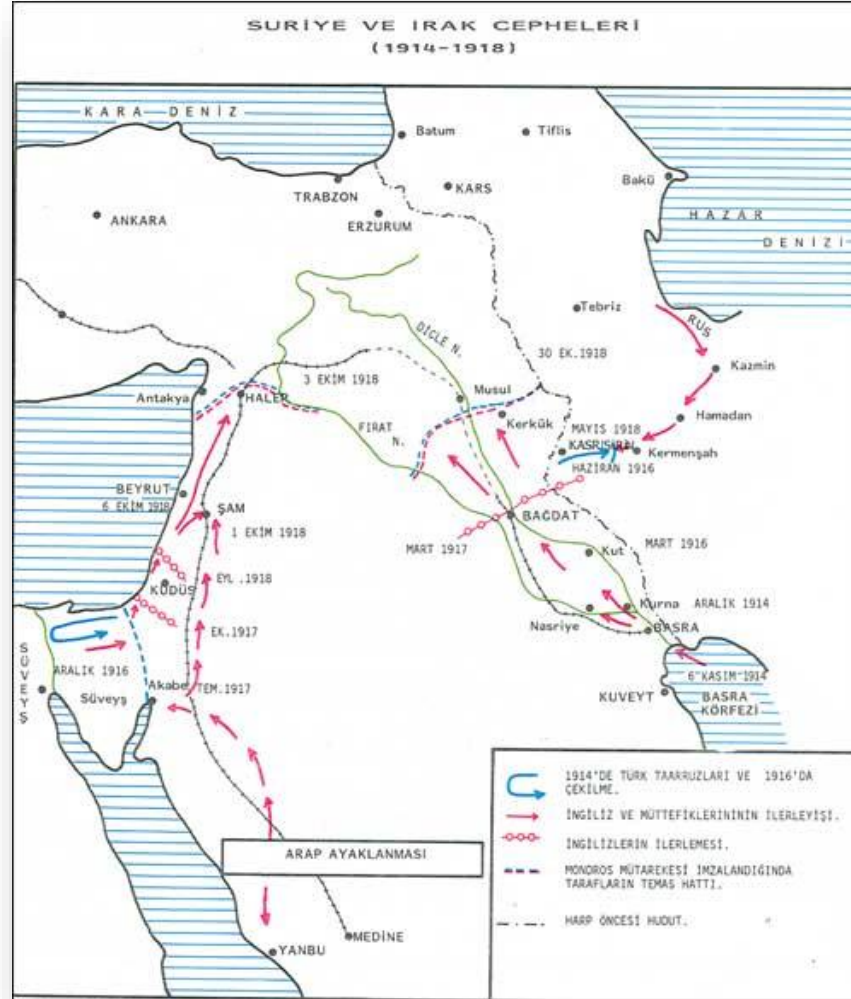

4. Irak Cephesi

- **Sebepler:**
- İngilizler hem Irak petrollerine sahip olmak, hem de Rusya'ya karadan yardım ulaştırmak amacıyla Basra Körfezi'ne çıktılar.
- **Sonuç:**
- Osmanlı Devleti **KUTÜ'L AMARE**'de bazı başarılar elde ettilerse de daha sonra Bağdat kaybedildi ve Musul'a kadar çekilmek zorunda kaldı.

Suriye ve Irak Cepheleri

5. Yemen-Hicaz Cephesi

- İsyancı Arap ve İngilizlere karşı savaşıldı. Hicaz emiri Hüseyin'in İngilizler ile işbirliğine girmesi ve Krallığını ilan etmesi ile Hicaz'ın önemli bir bölümü elden çıktı. Sina, Filistin ve Irak'taki başarısızlıklar ile 1918 yılına kadar tüm Arap toprakları kaybedildi.

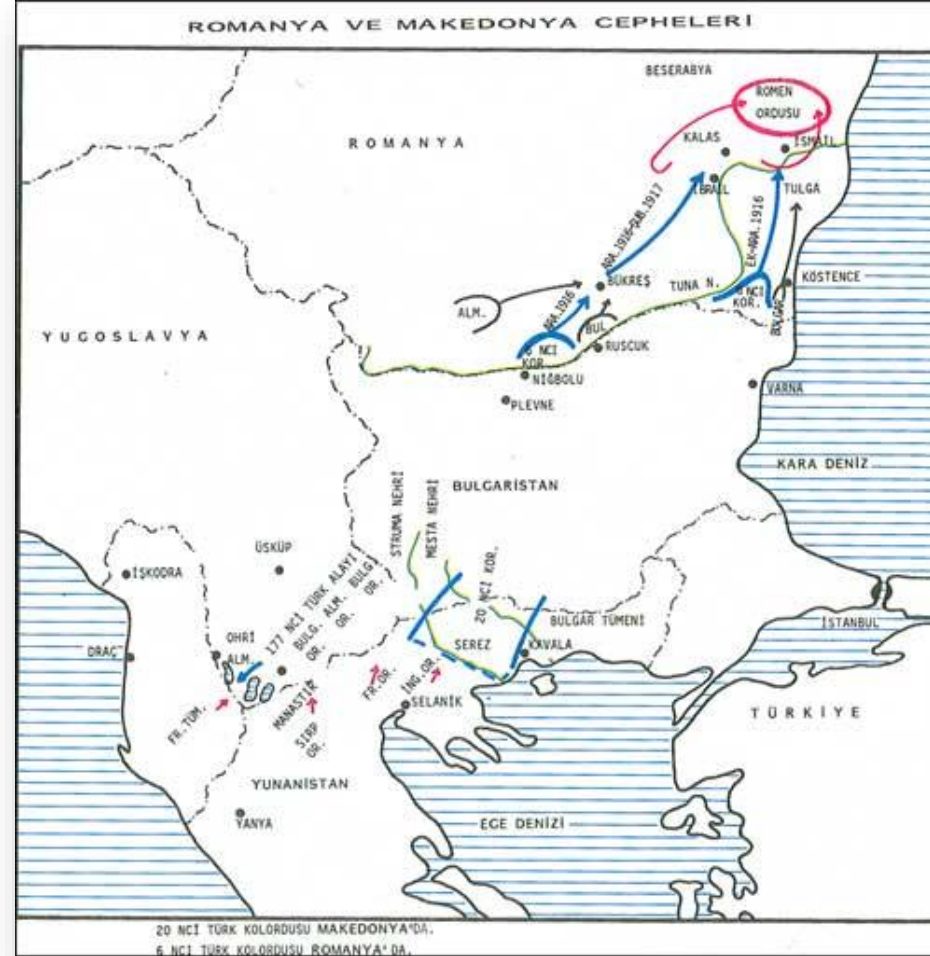
6. Suriye-Filistin Cephesi

- Kanal harekatinin bir devamı niteliğindedir. Bu cephede Yıldırım Orduları Grup Kumandanlığını son olarak Mustafa Kemal Paşa yapmıştır.

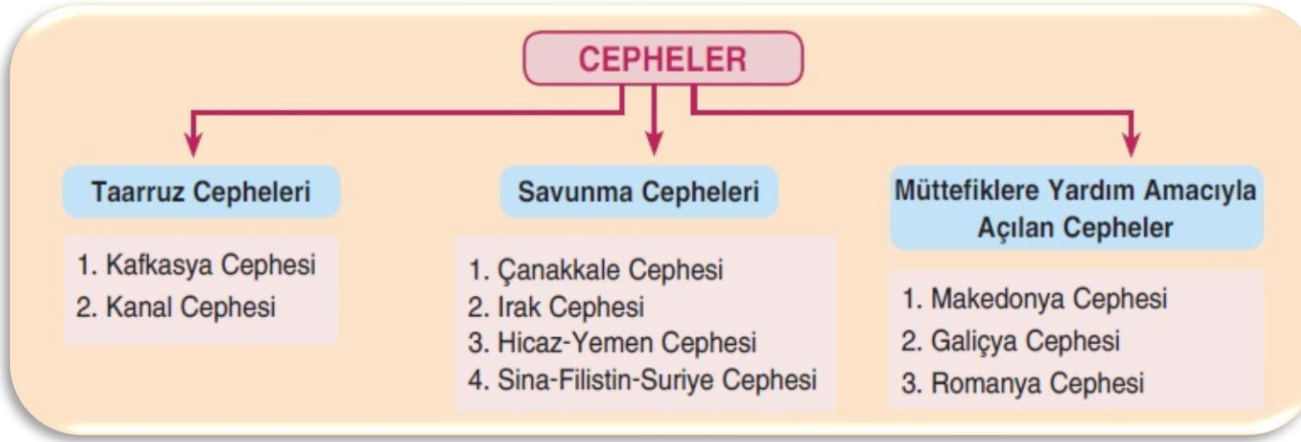

7. Makedonya-Galiçya Cephesi

- Bu cephede müttefikimiz Avusturya ve Bulgaristan'la birlikte Rus ve Fransız kuvvetlerine karşı savaştık.

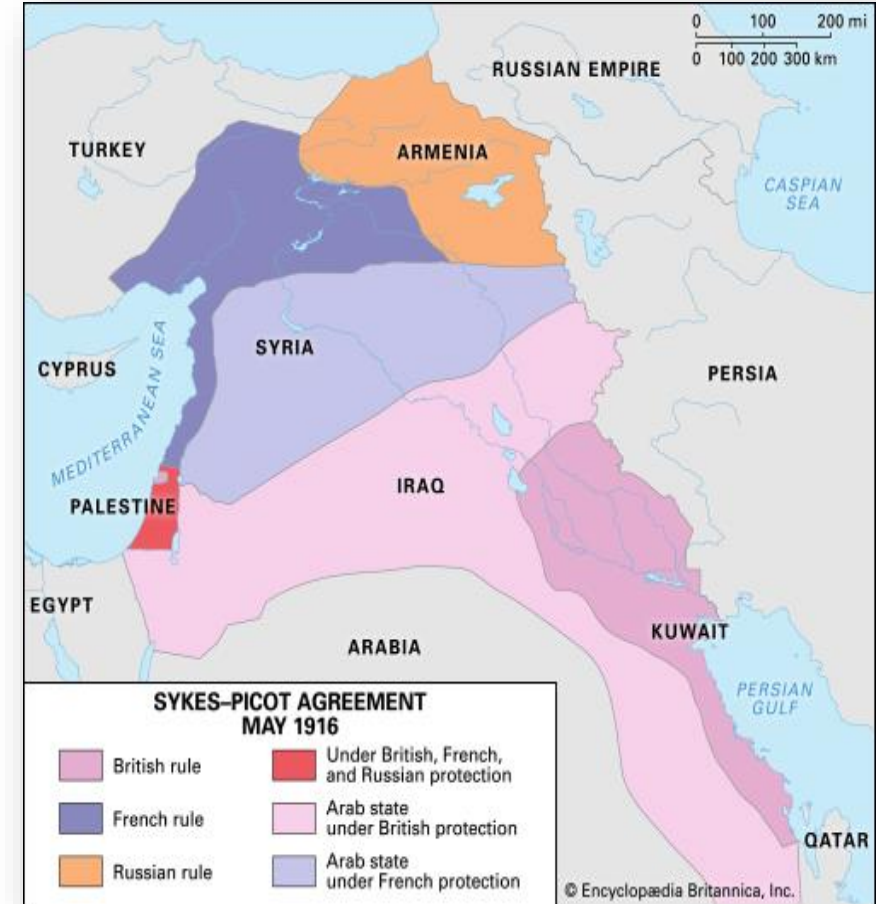
Osmanlı Cephelerinin Özellikleri

SAVAŞ SIRASINDA İMZALANAN GİZLİ ANLAŞMALAR

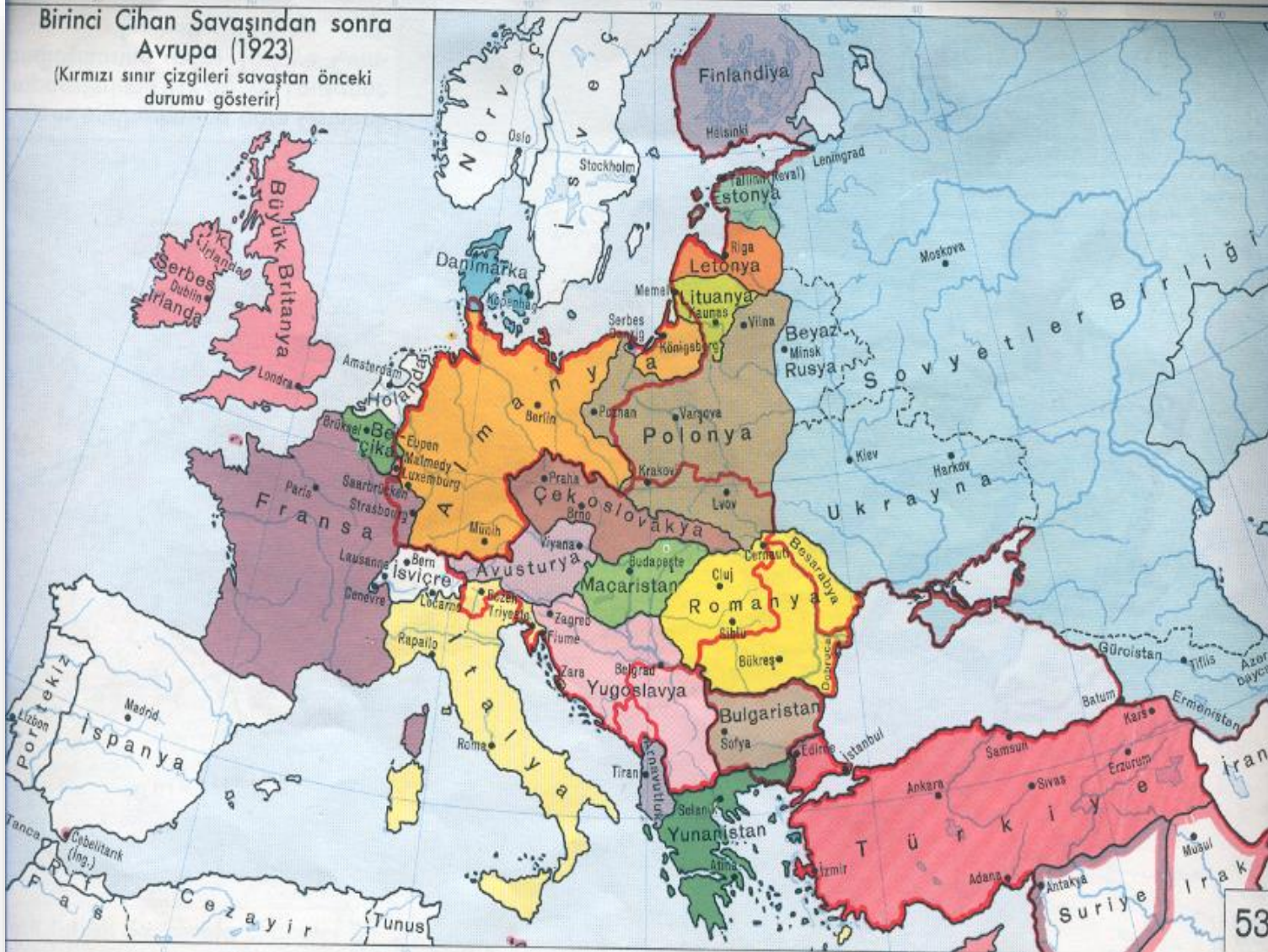
1915 BOĞAZLAR KONFERANSI	İngiltere + Fransa + Rusya İstanbul, Boğazlar ve Marmara kıyıları Rusya'ya verildi.
1915 LONDRA KONFERANSI	İngiltere + Fransa + İtalya Antalya, Konya, Aydın ve İzmir İtalya'ya verildi.
1916 SKYKES PİCOT ANLAŞMASI	İngiltere + Fransa Adana, Suriye Fransa'ya Irak ve çevresi İngiltere'ye verildi.
1916 MAC MAHON ANLAŞMASI	İngiltere + Araplar Araplara bağımsız devlet olma sözü verildi.
PETRAGRAD SÖZLEŞMESİ	İngiltere + Fransa + Rusya Skykes Picot'u Ruslar onayladı. D.Karadeniz'i Rusya aldı.
1917 SAİNT JEAN DE MAURİENNE ANT.	İngiltere + Fransa + İtalya Skykes Picot ve Petragrad anlaşmalarını İtalya onayladı.

Gizli anlaşmaları Rusya savaştan çıkınca dünyaya duyurdu. Ayrıca Rusya'nın savaştan çekilmesiyle paylaşımlar değişti. Rusya'nın payı olan Boğazlar ortak işgal edildi ve Doğu Anadolu ise Ermenilere verildi. Paylaşımlarda ikinci değişiklik Paris Barış Konferansında yaşandı. Burada İtalya'nın payı olan İzmir Yunanistan'a verildi.

I.DÜNYA SAVAŞININ SONA ERMESİ

- Rusya'nın savaştan çekilmesiyle Avusturya-Macaristan, Almanya, Bulgaristan ve Osmanlı Devleti İtilaf Devletlerine karşı üstün duruma geldiyse de bu durum fazla uzun sürmedi. Almanya'nın İngiltere'ye silah ve hammadde taşıyan ABD gemilerine zarar vermesi üzerine ABD'de Almanya'ya karşı savaşa girdi..
- Bu durum savaşın kaderini değiştirdi. Almanya batı cephelerinde çöktü. Almanya'nın yardımları ile ayakta duran Osmanlı ve Bulgar kuvvetleri zor durumda kaldılar. Sonunda İttifak devletleri aşağıdaki barış antlaşmalarını imzalamak zorunda kaldılar.

I.DÜNYA SAVAŞI SONUCU İMZALANAN BARIŞ ANTLAŞMALARI

- **Versailles (Versay) Antlaşması(1919)**: Almanya ile İtilaf devletleri arasında imzalanmıştır.
- **Saint Germain (Sen Jermen) Antlaşması(1919)**: Avusturya ile itilaf devletleri arasında imzalanmıştır.
- **Neuily (Nöyyi) Antlaşması (1919)**: Bulgaristan ile itilaf devletleri arasında.
- **Trianon (Triyanon)Antlaşması (1920)**: Macaristan ile itilaf devletleri arasında imzalanmıştır.
- **Sevr antlaşması (1920)**:Osmanlı ile imzalandı uygulamaya girmemiştir.

Savaşın Sonuçları

- Tarafsız olan ABD'nin İttifak Devletleri'ne silah ve cephane satması üzerine, **Almanya** ABD'yi uyarmış ancak silah satışları devam edince **ABD'nin ticaret gemilerine saldırmıştır. ABD de bunun üzerine Almanya'ya karşı I. Dünya Savaşı'na girmiştir.** ABD'nin savaşa girme durumu İttifakların aleyhine çevirmiştir.
- **Amerikan kuvvetlerinin de katılımıyla güçlenen İttifak Devletleri, Almanya'yı batı cephesinde yenilgiye uğratmışlardır.**
- ❖ **Almanya'nın İttifak Devletleri'ne yenilmesinin temel nedeni; uzun süren savaşı Alman ekonomisinin kaldıramayışı ve çökmesidir.**

SAVAŞIN SONUÇLARI

- ✓ **Dünya Savaşı'ndan en karlı çıkan devlet İngiltere olmuştur.**
- ✓ **İmparatorluklar** (Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan, Rus Çarlığı, Alman) **yıkılmıştır. Milli devletler ortaya çıkmıştır.**
- ✓ Çekoslovakya, Avusturya, Macaristan, Polonya, Litvanya, Letonya, Yugoslavya, SSCB ve Türkiye gibi yeni devletler kurulmuştur.
- ✓ **Orta Doğu ve Avrupa'nın siyasi haritası yeniden çizilmiştir.**
- ✓ Dünya barışını korumak amacıyla **Milletler Cemiyeti** (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.
- ✓ Sömürgecilik "**manda ve himaye**" adı altında devam etmiştir
- ✓ **Yenilen devletlerde rejim değişiklikleri meydana gelmiştir.** Komünizm (Rusya), Nazizm (Almanya) ve Faşizm (İtalya) gibi totaliter (baskıcı) rejimler doğmuştur.
- ❖ Özellikle **Almanya ve İtalya'nın izlediği ırkçı ve yayılcı politikalar II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına neden olmuştur.**

YENİLEN DEVLETLERLE YAPILAN ANTLAŞMALAR

- **Almanya ile Versailles (Versay)**
- **Macaristan ile Trianon (Triyanon)**
- **Avusturya ile Saint Germain (Sen Jermen)**
- **Bulgaristan ile Neuilly (Nöyyi)**
- **Osmanlı Devleti ile Sevres (Sevr)**

WILSON İLKELERİ

- İttifakların savaşı kaybedeceğini anlayan **Bulgaristan, I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir.**
- Bulgaristan'ın savaştan çekilmesiyle, **Osmanlı Devleti'nin müttefikleriyle olan kara bağlantısı da kesilmiş, Alman yardımlarını alamayan Osmanlı Devleti, Mondros Ateşkesini imzalayarak, savaştan çekilmiştir.**
- Sonrasında önce Avusturya -Macaristan, son olarak da **Almanya ateşkes imzalayarak savaştan çekilmiştir.**
- Böylece **I. Dünya Savaşı, İttifak Devletleri'nin yenilgisiyle sonuçlanmıştır.**
- ABD Başkanı Wilson'un, I. Dünya Savaşı devam ederken savaş sonunda kalıcı barışı sağlamak, sömürgeciliği sona erdirmek ve ABD'yi dünya siyasetinde ön plana çıkarmak amacıyla yayımladığı ilkelerdir.
- ✓ **Her millet kendi geleceğini kendisi belirleyecektir.**
 - Bu madde özellikle sömürgecilik ve imparatorluklara karşıdır.
- ✓ **Savaş sonunda galip gelen devletler, yenilen devletlerden toprak ve savaş tazminatı almayacaklardır.**
 - Bu madde sömürgeciliğin "**manda ve himaye**" şekline dönüşmesine neden olmuştur.
- ✓ **Devletlerarası gizli diplomasiye ve silahlanmaya son verilecektir.**
 - Kalıcı barış amaçlanmıştır ve gizli antlaşmalara tepki gösterilmiştir.
- ✓ **Devletlerarası anlaşmazlıklara çözüm bulmak için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) adıyla bir örgüt kurulacaktır.**
- ✓ **Osmanlı Devleti'ne Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerde egemenlik hakkı tanınacaktır.**
- ✓ **Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında yaşayan diğer uluslara da (azınlıklara) kendi geleceklerini belirleme hakkı verilecektir.**
 - Bu madde ile Osmanlı İmparatorluğu bağımsız devletlere bölünmek istenmiştir. Ermeniler, Rumlar ve Araplar devlet kurmak için hazırlıklara başlamışlardır.
- ✓ **Boğazlar, bütün dünya ticaret gemilerine açık olacak ve bu durum tüm devletlerin garantisi altında olacaktır.**

Savaşın Sonuçları

- Siyasi açıdan dünya haritası değişmiştir. Avusturya-Macaristan imparatorluğu parçalanmış, Çarlık Rusya'sı ve Osmanlı Devleti yıkılmıştır. Osmanlı toprakları üzerinde yeni devletler ortaya çıkmıştır. Yeni rejimler doğmuştur. Çarlığın yıkılması üzerine Rusya'da ilk kez sosyalist sistem uygulanmıştır. Anadolu'da M. Kemal'in önderliğinde Milli Mücadele hareketi başlatılarak, Yeni Türk Devleti'nin temelleri atılmış ve Cumhuriyet idaresine geçiş süreci başlatılmıştır.
- Ekonomik açıdan Avrupa, savaş öncesindeki ekonomik gücünü yitirmiş, bu güç A.B.D. ve Japonya'ya geçmiştir. Avrupa'da ekonomi de devlet müdahalesi dönemi başlamıştır. Avrupa Devletleri savaş sonrasında planlı kalkınma dönemi başlamıştır. Avrupa'da savaş sonrasında yüksek enflasyon yaşanmıştır. Osmanlı devleti ise savaş sonrasında ekonomik açıdan tam olarak çökmüştür. Bu da Osmanlı Devleti'nin sonunu getirmiştir.
- Toplumsal açıdan 10 milyon insanın ölümüne 20 milyon insanın yaralanmasına ve sakat kalmasına yol açmıştır. Özellikle Avrupa'da üretici genç nüfusun azalmasına , tüketici nüfusun çoğalmasına , dolayısıyla da ekonominin alt üst olmasına neden olmuştur. Pek çok Batılı ülke savaş sırasında cepheye giden askerlerinin üretimde ortaya çıkardığı boşluğu dolduran ve ekonomik özgürlüklerini kazanan kadınlarına siyasi haklarını tanımak zorunda kalmıştır.

